

на женитѣ въ семейната община било почетно. Най-старата отъ семейството (сръбски домачица, български домовница, стопаница) управлява всички жени въ семейството и разпредѣля работата между тѣхъ; въ българскитѣ общини, когато мъжете сж вънъ отъ кѣщи на работа, настѣпвало женско междуцарствие.

Държавниятъ строй на славянитѣ билъ демократиченъ. Прокопий разказва, че тѣ „не се управлявали отъ единъ човѣкъ, а отъ старо време у тѣхъ сжществувало народовластие (*δημοκρατία*); и както при мирно, тъй и при тревожно положение на работитѣ всички обстоятелства се подлагатъ на общо обсъждане“.

Нѣколко роднински семейства, които живѣятъ въ отдѣлни селски поселения, образували племе, а земята заета отъ племето се наричала *жуּпа*. Центъръ на жупата билъ *градътъ* — крепостъ на жупата. Славянитѣ обикновено правѣли това укрепление или посрѣдъ блата, или на възвишение, подобно на полуостровъ, което отъ тая страна, дето се съединявало съ околнитѣ височини, било защитено съ насипъ и ровъ, а отъ другитѣ страни съ стрѣмни склонове. Всѣка жупа се управлявала отъ единъ старейшина, който всѣкога билъ избираенъ отъ едно опредѣлено семейство; отъ тия именно привилегировани семейства се развило славянското дворянство, което съ западноевропейското феодално дворянство изпърво имало общо само наследствеността. Общитѣ дѣла на жупата се решавали въ събрание отъ всички старейшини на семействата.

Славянитѣ мразѣли властта на едно какво да е лице. „Господарь тѣ не търпятъ и не живѣятъ помежду си сговорно“, казва Маврикий. Само презъ време на опасностъ племената се съединявали за обща отбрана или нападение; ала щомъ минавала опасността, всѣки се грижелъ само за себе си. Тая прѣкомѣрна любовъ къмъ свободата била причина, дето славянитѣ толкова често били покорявани отъ по-добре организирани другоземци. „Най-вече отъ всичко тѣ обичатъ независимостта и за нищо не биха поволили да се обърнатъ въ поданство и зависимостъ. Въ своята родна земя тѣ проявяватъ голѣма храбростъ и търпение, пренасяйки твърде лесно горещина и студъ, липса на облѣкло и храна“.

У славянитѣ, сжщо както и у германцитѣ и келтитѣ, нѣмало укрепени градове. Градоветѣ, които се намиратъ на славянска земя, сж повечето отъ ромѣнски или грѣцки произходъ, или сж се развили отъ предградия (селище около жупнитѣ крепости). Византийцитѣ разказватъ за славянитѣ отъ VI вѣкъ, че живѣли въ бедни и отдалечени една отъ друга колиби, които си правѣли срѣдъ гори, покрай рѣки, блата и езера. Всѣка кѣща за въ случай на внезапна опасностъ била снабдена съ по нѣколко изхода. Най-ценния си имотъ скривали подъ земята. Това ставало поради тѣхната незаседналостъ на едно мѣсто и следъ като се закрепили напълно на полуострова. За разпрѣснатитѣ селища, за които говори Прокопий, и досега още напомнятъ на пѣтешественика изъ Сърбия и Далмация двороветѣ на отдѣлнитѣ задруги, които, ако и да сж съединени въ една селска община, но сж разпрѣснати по гори и планини.

Отъ незапомнени времена славянитѣ се занимавали не само съ скотовѣдство, но и съ земедѣлие. Споредъ Маврикия, тѣ имали „въ изобилие говеда и зърнени храни, особено просо и рѣжъ (*μάλιστα κέρχρον καὶ ἐλύριον*), които сипвали на купища“. Че просото било най-любимата зърнена храна на славянитѣ, казва и Прискъ (448), досежно славянитѣ на Тиса, и арабинътъ Ибнъ-Даста.

Доста много свидетелства за домашния животъ на славянитѣ представя самиятъ езикъ. Нѣщата, чиито имена еднакво звучатъ на всички славянски